

УКРАЇНСЬКА ГРАМАТИКА – МАТУРАЛЬНІ ПИТАННЯ

Примітка: В Матуральні білети повинні ввійти три питання – одне питання з фонетики, одне – морфології і одне - з синтакси. Незалежно від кількості матурантів, на столі повинно бути всі 20 білетів (три питання в кожному).

Додатково учень має прочитати виразно вголос текст, запропонований іспитовою комісією і відповіді коротко, який зміст або основна ідея тексту.

1. Що таке граматика? На які три основні частини ділиться граматика?
2. Що вивчає фонетика? Скільки літер має українська абетка? Назвіть голосні й приголосні звуки у словах: життя, серце, хліб, людина, мрія.
3. Що ми називаємо наголосом? Що необхідно зробити, щоб впевнитись, де правильно поставити ненаголошені “е” або “и”?
4. Назвіть правила чергування “о”, “е”, з “і” ; “ї” – “й”, “у” – “в”? Приклади.
5. Назвіть букви українського алфавіту, які позначають два звуки.
6. Що ми називаємо складом? Який склад називаємо відкритим, а який закритим? Правила, щодо перенесення слів на письмі. Поділити слова на склади, назвіть закриті й відкриті склади. Розкажіть, як перенести слова на письмі: козак, монах, холод, темно, гриміти.
7. Правила вживання апострофа у словах? Розставити апостроф у словах: мята, мясо, пюре, песа, бюро, буря, буряк.
8. Правила вживання м’якого знака у словах? Приведіть приклади.
9. Розділіть подані слова на основу (приросток, корінь, наросток) й на закінчення: лісовик, пригорбок, предобрий, паморозь.
10. Назвіть основні чергування приголосних “к” – “ц”, “г” – “з”, “х” – “с” у коренях слів. Приведіть приклади.
11. Що таке синоніми, антоніми й омоніми?
12. Яка наука вивчає частини мови? Назвіть частини мови – основні і службові.
Прочитайте речення і назвіть всі частини мови:
Сонечко встає, і в росі трава, біля школи в нас зацвітають квіти.
13. Що ми називаємо іменником? Знати рід, число, відмінок іменників.
Прочитайте речення і назвіть всі частини мови:
Соловейко в темнім гаї сонце зустрічає.

14. Назвіть сім відмінків іменника і їх питання.
15. Провідмініяйте в однині й множині словосполучення рідна школа.
16. Назвіть першу, другу, третю і четверту відміни іменників і приведіть приклади на кожен з них.
17. Що ми називаємо прикметником? Назвіть основні граматичні ознаки прикметника. Якісні, відносні й присвійні прикметники - приведіть приклади.
18. Як твориться вищий та найвищий ступені порівняння? Утворіть вищий та найвищий ступінь порівнянь таких прикметників: гарний, червона, високе.
19. Навести приклади присвійних, відносних і якісних прикметників.
20. Що ми називаємо займенником? Поділити займенники на групи. Навести приклад кожної із них.
21. Провідмініяйте особові займенники я, вона за відмінками.
22. Що ми називаємо числівником? Привести приклади простих і складних числівників.
23. Привести приклади кількісних і порядкових числівників. Провідмініяйте кількісний і порядковий числівники утворені від числівника: «5».
24. Що ми називаємо прислівником? Граматичні ознаки прислівників.
25. Як твориться вищий та найвищий ступені порівняння прислівників? Приведіть приклади.
26. Що ми називаємо дієсловом? Граматичні ознаки. Знати особу, число і час поданих дієслів: матимемо, спостерігав.
27. Доконаний і недоконаний вид дієслів. Перехідні й неперехідні дієслова. Приведіть приклади.
28. Що ми називаємо неозначеною формою дієслова? Приведіть приклади.
29. Назвіть першу й другу дієвідміни дієслів. Приведіть приклади.
30. Час дієслова. Відмінювання дієслова за часами. Провідмініяти за часами (у третій особі однини й множини) дієслова: ходити, сміятися, сидіти.
31. Що ми називаємо дійсним, умовним і наказовим способами дієслова? Утворіть кожний спосіб від дієслів: плакати, сіяти.

32. Утворіть умовний та наказовий способи поданого дієслова в трьох особах однини та множини: малювати, хотіти
33. Що таке дієприкметник? Приведіть приклад творення дієприкметника.
34. Що ми називаємо дієприслівником? Приведіть приклад творення дієприслівника.
35. Що називається прислівником? Назвіть основні граматичні ознаки прислівника. Приведіть приклади
36. Як творяться ступені порівняння прислівників? Приведіть приклади.
37. Приведіть приклади найбільш уживаних часток у мові.
38. Приведіть приклади найбільш уживаних сполучників у мові.
39. Приведіть приклади найбільш уживаних прийменників у мові.
40. Приведіть приклади найбільш уживаних вигуків у мові.
41. Що вивчає синтаксис? Словосполучення – головне і залежне слово. Навести приклади.
42. Що ми називаємо реченням? Як поділяються речення за інтонацією?
43. Що таке граматична основа речення?
44. Назвіть головні члени речення та їх позначення на письмі. Назвіть головні члени речення:
- Мене водили в безвісті життя, та я вертався на свої пороги.
45. Що ми називаємо підметом? Придумайте речення й визначіть в ньому підмет.
46. Що ми називаємо присудком? Придумайте речення й визначіть в ньому присудок.
47. Назвіть другорядні члени речення та їх позначення. Назвіть другорядні члени речення:
- Пливе над світом осінь як медуза, і мокре листя падає на брук.
48. На які питання відповідає додаток? Що таке прямий й непрямий додатки?
49. На які питання відповідає означення? Що таке означення-прикладка?
50. На які питання відповідає обставина? Подайте приклад обставини часу, способу дії, причини, умови, місця, мети.

51. Що ми називаємо простим реченням? Типи простого речення: неповні, повні, називні, безпідметові, безприсудкові. Подайте приклади.
52. Які розділові знаки ставляться в простому реченні?
53. Що ми називаємо складним реченням? Типи складного речення: складносурядні й складнопідрядні. Подайте приклади.
54. Які розділові знаки ставляться в складному реченні? Що таке безсполучникове складне речення? Подайте приклади.
55. Що ми називаємо однорідними членами речення? Розділові знаки при однорідних членах речення.
56. Що ми називаємо прямою мовою? Розділові знаки при прямій мові.
57. Що ми називаємо звертанням? Подайте приклади.
58. Яка різниця між науковим і художнім стилем мовлення?
59. Знайдіть і поправте правописні помилки в поданих словах.... за бажанням екзаменатора....
60. Синтаксичний розбір даного речення:

То вискочить гвіздок, то паля тріснула, то заставку розбило, а далі знесло млинок.